

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «МЕТОДИКА НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТЬОГО РОКУ НАВЧАННЯ

PECULIARITIES OF CONDUCTING CLASSES IN THE COURSE “METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH IN SECONDARY SCHOOL” FOR THIRD-YEAR STUDENTS AT THE FIRST (BACHELOR’S) LEVEL OF HIGHER EDUCATION

Стаття присвячена актуальній проблемі підготовки студентів третього року навчання до майбутньої професійної діяльності, що передбачає застосування сучасних методів та інноваційних технологій навчання іноземної мови в ЗЗСО.

В статті розкривається структура курсу, наведено кількість кредитів та подано теми занять. Темі охоплюють Teaching Listening, Teaching Speaking, Teaching Reading, Teaching Writing, Planning Teaching, Working with Materials, Error Analysis and Dealing with Errors, Testing and Assessment. Основна увага зосереджується на практичних рекомендаціях щодо організації навчального процесу майбутніх вчителів на заняттях з курсу, описано форму контролю якості навчальних досягнень та критерії оцінювання студентів. В статті також йдеться про інтегрування технологій ШІ на семінарських заняттях з курсу. Зазначено про використання платформ, сервісів та інтерактивних активностей для кращого засвоєння навчального матеріалу.

Значна увага приділена питанню взаємодії студентів на заняттях з курсу. Курсом “Методика навчання англійської мови в ЗЗСО” передбачено використання наступних освітніх форм та методів навчання: метод проектів; групова робота, а саме робота в малих групах для вирішення завдань та виконання проектів; дискусії та дебати, під час яких студенти обговорюють зазначені теми та вирішують питання, приходячи до спільної згоди або відстоюючи точку зору групи. Здобувачі освіти навчаються взаємодії, що є надзвичайно важливою навичкою для подальшої роботи з учнями.

В статті окреслено питання оцінювання студентів, а саме самооцінювання та оцінювання одногрупниками зі спробою надавати один одному конструктивну критику. Зазначено, що здобувачі освіти практикуються у моделюванні свого власного досвіду на навчання учнів, що передбачено завданнями цього курсу.

Ключові слова: професійна діяльність, сучасні методи, інноваційні технології навчання, практичні рекомендації, інтегрування технологій ШІ.

The article is devoted to the topicality of the problem of educating and preparing third-year students for their future professional career which presupposes the use of current methods and innovative technologies.

Structural components of the course have been highlighted in the article. The number of credits as well as session topics have been highlighted. The suggested topics for covering by the third-year students include the following ones: Teaching Listening, Teaching Speaking, Teaching Reading, Teaching Writing, Planning Teaching, Working with Materials, Error Analysis and Dealing with Errors, Testing and Assessment. The article focuses on the practical recommendations for organizing student teachers' learning process. Both forms of controlling the quality of educational achievements and assessment criteria have been revealed in the article. The integration of AI technologies into the seminars has been noted. The use of educational platforms, services and interactive activities for the reinforcement of the material learnt has been mentioned in the article.

The problem of students' interaction at the seminars in Methodology has been highlighted. The course “Methodology of Teaching English in Secondary School” suggests incorporating the following methods and modes of interaction: the Project Method; group work, in particular work in small groups for doing tasks and projects; discussions and debates, where students talk over the learnt topics and solve problems, either coming to an ultimate agreement or defending their group point of view. Third-year students learn to interact with each other, which is of high importance for their further collaboration with school students.

The problem of students' assessment has also been highlighted in the article. There have been noted both forms of students' assessment, self- and peer assessment with the idea of learning how to give your colleagues constructive criticism. The readers' attention has been focused on the fact that pre-service English teachers learn how to model their own learning experience on school students, which is aimed at by the course.

Key words: professional career, current methods, innovative technologies in teaching, practical recommendations, integration of AI technologies.

УДК 378.4

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/81.1.21>

Батринчук З.Р.,
канд. філол. наук,
асистент кафедри англійської мови
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Москаль Т.Д.,
асистент кафедри англійської мови
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У реаліях сьогодення в сучасній освіті актуальною є проблема забезпечення якісної підготовки ерудованого фахівця, в нашому випадку – вчителя англійської мови. Питанню формування у студентів–майбутніх вчителів англійської мови основ методичної компетентності, яка включає

сукупність методичних знань, навичок, умінь та індивідуальних якостей майбутніх вчителів, приділяється увага вже з першого року навчання в університеті. Важливим питанням є підготовка студента до майбутньої професійної діяльності, що передбачає ряд питань, а саме як розуміння та знання основ методики, так і застосування сучасних

методів та інноваційних технологій навчання іноземної мови в ЗЗСО, враховуючи потреби та вікові особливості учнів. Від рівня підготовки майбутніх вчителів залежить якість навчального процесу учнів уже з перших уроків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню підготовки фахівців з навчання англійської мови у ЗЗСО присвятили ряд робіт вітчизняні автори, а саме С.Ю. Ніколаєва, І.П. Задорожна, О.П. Дацків, Л.І. Морська, І.В. Холод. Питання підготовки майбутніх вчителів англійської мови у ЗЗСО є актуальним, про що свідчать підручники, методичні посібники та статті зазначених вище та інших авторів з досліджуваної теми.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Оскільки проблема є нагальною та багатогранною, автори статті мають на меті поділитись власним досвідом організації навчання з даного курсу у вищому закладі освіти.

Метою нашої статті є висвітлити, як саме відбувається підготовка здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти третього року навчання до майбутньої професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Курс «Методика навчання англійської мови в ЗЗСО» є частиною освітньо-професійної програми «Англійська мова та зарубіжна література» спеціальності 014 Середня освіта, галузі знань 01 Освіта/педагогіка для здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти. Кількість кредитів для обов'язкового компонента – 25 [1].

Основою для створення робочої програми дисципліни став Професійний стандарт "Вчитель закладу загальної середньої освіти", який окреслив відповідні компетентності, знання та вміння; модельні навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. Теми курсу визначені та розділені на модулі [2].

Завданнями курсу є формування здатності студентів до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях, а також здатності перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

Фокус статті – викладання цієї дисципліни для здобувачів третього року навчання, для яких виокремлено 7 кредитів (210 годин) у 5 та 6 семестрах, з яких 135 для практичних занять; мова викладання – англійська. Теми охоплюють Teaching Listening, Teaching Speaking, Teaching Reading, Teaching Writing, Planning Teaching, Working with Materials, Error Analysis and Dealing with Errors, Testing and Assessment. Відповідні перераховані модулі підпорядковують собі перелік тем, що їх опрацьовують здобувачі під час практичних занять та в межах самостійної роботи.

На початку кожного семестру викладач проводить Needs Analysis (аналіз потреб здобувачів) (анонімно), який зосереджений на тому, щоб виявити слабкі сторони та врахувати ці моменти під час планування та ведення курсу. Студенти також знайомляться із Силабусом курсу, що представлений на електронній платформі Moodle, де окреслений перелік тем та підтем, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання [2].

Наведемо приклад підтем до модуля Teaching Listening:

1. Listening as a skill. An overview of different types of listening materials (coursebook recordings, videos, podcasts, online resources).

The primacy of listening. The importance of exposure to authentic listening input.

2. Difficulties learners may face while listening. Anticipated phonological difficulties (weak forms, contractions, word and sentence stress patterns). Teaching techniques for dealing with phonological difficulties (minimal pairs/trios, TPR).

3. Curriculum requirements for teaching listening to different age groups. Listening in the CEFR. Assessing learners' listening skills.

4. Different purposes for listening. Intensive/extensive listening. Listening for gist, listening for specific information, details. Ways in which people listen for each purpose

5. Key strategies for developing listening skills (top-down/bottom-up/ metacognitive) Evaluation, selection, adaptation of listening materials. AI as an aid to design activities.

Вивчення теми завершується груповим проектом (micro teaching project), в рамках якого студенти презентують практичне втілення навчання слухання, беручи до уваги опрацьовану раніше інформацію через симуляцію навчального середовища, де аудиторія здобувачів – їхні колеги студенти. Груповий проєкт передбачає участь 3-4 студентів із підготовленими матеріалами відповідно темі зі шкільної програми, беручи до уваги рівень і клас. Зазначимо, що слід уважно підійти до критеріїв оцінювання таких проєктів для того, щоб студенти розуміли виклики та мали можливість якісної практики.

Наведемо приклад критеріїв оцінювання активності micro-teaching (Teaching Listening):

1. Lesson Planning and Objectives 1 2 3 4 5

2. Use of Listening Materials 1 2 3 4 5

3. Instructional Techniques 1 2 3 4 5

Pre-listening Activities

During-listening Activities

Post-listening Activities

4. Classroom Management 1 2 3 4 5

Student Engagement

Pacing

Adaptability

5. Communication Skills 1 2 3 4 5

Clarity

Language Use

6. Student Interaction and Participation 1 2 3 4 5

Active Participation

Collaborative Learning

Questioning Techniques

7. Use of Technology and Resources 1 2 3 4 5

Integration of Technology [1]

Критерії були розроблені відповідно до засвоєного попереднього матеріалу та доданого під час засвоєння теми.

Під час оцінювання такого проекту група отримує персональну картку із нотатками від викладача із вдалимими моментами та тим, що потребує покращення. Додатково пропонується самооцінювання (self-assessment) для того, щоб студенти рефлексували щодо власного прогресу та розвивали навички критичного аналізу результату власної праці. Їхні колеги теж заохочуються до коментарів, де під час сесії відгуки та побажання можуть надавати конструктивну критику з рекомендаціями до покращення, а також виокремлювати позитивні моменти, що сприяли успіху проекту.

Зазначимо, що micro-teaching project може застосовуватись як підсумок до вивчених модулів teaching reading, speaking and writing, planning teaching. Стосовно теми Error Analysis and Dealing with Errors пропонуємо здобувачам в якості продукту як підсумку охопленого матеріалу презентувати особистий журнал помилок. Про таку форму завдання студентам відомо після ознайомлення з силабусом курсу. Відтак, рекомендуємо починати ведення такого щоденника задовго до початку відповідної теми з курсу. Здобувачам слід записувати усі свої граматичні, лексичні, пунктуаційні, стилістичні помилки, які мають місце під час занять з англійської мови та на курсах, що ведуться англійською мовою. Підсумком такої праці є представлення власного щоденника із аналізом помилок. Студенти на власному досвіді збагнуть важливість такого аналізу, адже він сприятиме зменшенню помилок через їх усвідомлення.

Далі – мова про особливості подачі матеріалу та способи взаємодії, а також інтегрування технологій ШІ під час занять з Методики навчання англійської мови у ЗЗСО.

Курсом передбачено використання наступних освітніх форм та методів навчання:

Метод проектів: створення і реалізація студентами проектів англійською мовою.

Метод проектів – це дидактична категорія, що визначає систему прийомів і способів оволодіння певними практичними або теоретичними знаннями, тією або іншою діяльністю. Проектна методика – це комплексні навчальні методи, які дозволяють індивідуалізувати навчальний процес,

дають можливість студенту проявляти самостійність у плануванні, організації та контролі своєї діяльності. Виходячи з цього, визначаємо, що проектна методика навчання іноземної мови – це такий комплекс методів, який дозволяє студентам оволодіти іншомовним матеріалом у процесі виконання індивідуальних завдань [3].

Круглий стіл: обговорення теми великою групою, кожен учасник має можливість висловити свою думку. В ході круглого столу відбувається спільний пошук рішень, обмін думками.

«Круглий стіл» – це одна з організаційних форм пізнавальної діяльності студентів, що дозволяє закріпити отримані раніше знання, заповнити відсутню інформацію, сформулювати вміння розв'язувати проблеми, зміцнити позиції, навчитися культурі ведення дискусії [4].

Групова робота: робота в малих групах для вирішення завдань та виконання проектів.

Дискусії: студенти обговорюють теми, спірні питання, досягаючи згоди.

Дебати: студенти обговорюють певну тему, представляючи різні точки зору та аргументи.

Оскільки під час навчання здобувачі, опираючись на теоретичний матеріал, вчать формулювати практичні навички організації уроків у школі, теоретичний матеріал радимо подавати у форматі learning through doing. Послугуючись стратегіями диференціації та студентоцентрованим підходом, враховуючи психолого-педагогічні особливості здобувачів цього етапу, пропонуємо уникати довготривалого викладання теоретичного матеріалу в форматі лекцій. Натомість здобувачі опрацьовують змістовно завершені частинки інформації та обмінюються ними під час обговорення в групах чи парах. Корисними є також міні-лекції, де студенти-лектори, що опрацьовували певну інформацію діляться нею зі своїми колегами. Інформація розміщується на платформі Moodle.

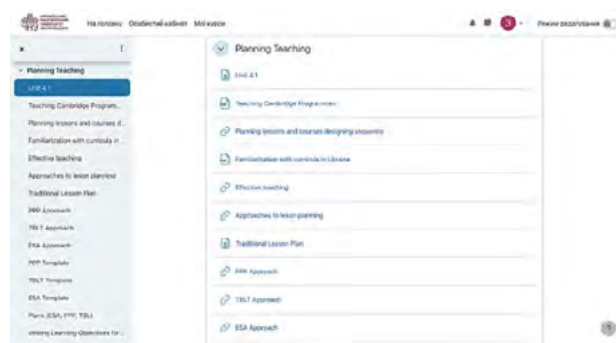

Рис. 1. Приклад оформлення сторінки курсу в системі Moodle

Для практичного застосування знань пропонуємо вправи на інтерактивних платформах Wordwall, Kahoot. Нижче наведено приклад завдання, що має на меті покращити навички формулювання мети та завдань уроку, де на

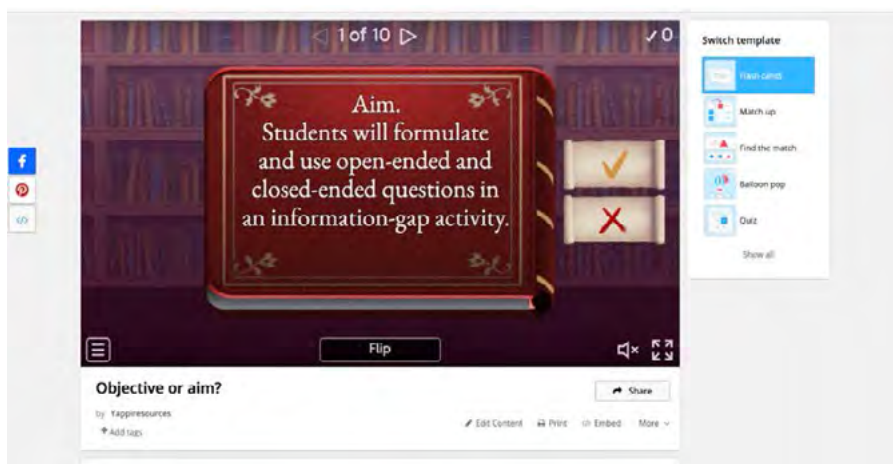

Рис. 2. Приклад вправи з Wordwall

картках спершу невдало сформульовано мету або завдання, студентам слід виправити неточності (рис. 2).

Зауважимо важливість Production Stage наприкінці кожного заняття, що демонструє ступінь засвоєння матеріалу. Так, у межах теми Planning Teaching прикладом такого завдання може бути

створення плану уроку відповідно до наданого навчального матеріалу. Простором для завдання може слугувати платформа Padlet, яка чудово підходить для онлайн взаємодії, де присутня опція коментування як для викладача, так і для студентів (рис. 3).

Зважаючи на сучасні віяння, не залишаємо поза увагою і елементи штучного інтелекту.

В межах підтем студенти знайомляться з можливостями не лише Chat GPT, але і додаткових інструментів, які можуть бути застосовані на уроках англійської мови для покращення навичок говоріння (Gliglish), письма (FelloFish). Нижче наведено приклад використання FelloFish (рис. 4).

Практикуючи можливості ШІ, студенти мотивовані використовувати їх, інтегруючи в плани власних уроків.

Зрештою, наприкінці курсу проводимо підсумкове опитування студентів, щоб зрозуміти, чи були виправдані їхні очікування. Опитування проводимо також анонімно за допомогою сервісу Mentimeter. Нижче представлені зразки відповідей здобувачів (рис. 5).

Розуміємо, що студентоцентризований підхід сприяє вдалій взаємодії, здобувачі вмотивовані та охоче беруть участь в активностях, відтак матеріал запам'ятовується краще через практичний досвід та повторення.

Висновки із цього дослідження і подальші перспективи в цьому напрямку. Підсумовуючи вище викладене, можемо зробити висновки, що навчаючись за моделлю студентоцентризованого навчання, здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Рис. 3. Приклад сторінки з Padlet

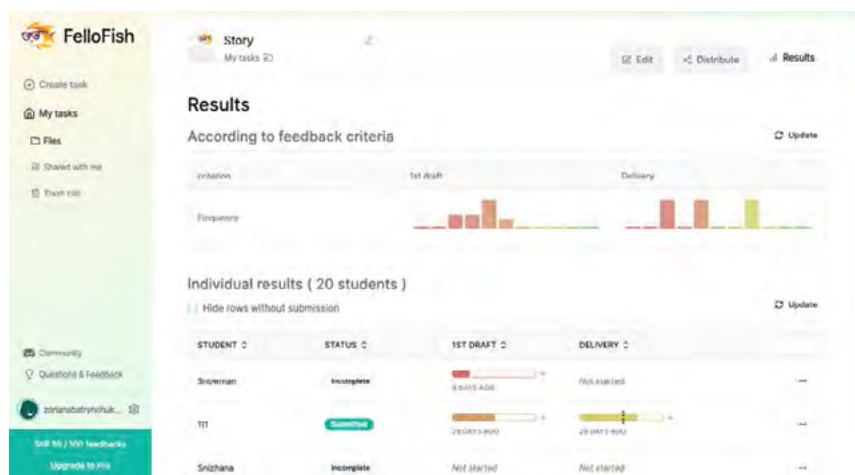

Рис. 4. Приклад завдання з FelloFish

Рис. 5. Сторінка зі зворотнім фідбеком у програмі Mentimeter

третього року навчання до майбутньої професійної діяльності виступають активними учасниками навчального процесу, що є важливим оскільки в подальшій практиці та власній професійній діяльності вони будуть моделювати свій власний досвід на навчання учнів, що передбачено завданнями цього курсу.

Запропоновані форми та методи навчання майбутніх вчителів формують здатність розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання. Слід зазначити, що у здобувачів освіти формується ціннісне ставлення, розвивається критичне мислення. Працюючи в парах, групах при вирішенні проблематичних ситуацій, презентуючи парні чи групові проекти, як колективний продукт співпраці, приймаючи активну участь в обговоренні проектів з вивченої теми, здобувачі освіти вчать взаємодії, що є надзвичайно важливою навичкою для подальшої роботи з учнями.

В подальшому по закінченню навчального року плануємо анкетування та обговорення особливостей курсу із здобувачами освіти та внесення правок.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання англійської мови у ЗЗСО» https://englishdept.chnu.edu.ua/media/5mvncd5s/robocha-prohrama_3k_metodyka_2024-25.pdf
2. Силабус навчальної дисципліни «Методика навчання англійської мови у ЗЗСО» https://englishdept.chnu.edu.ua/media/oxjcclct/sylabus_3k_metodyka_2024-25.pdf
3. Щербина С. Застосування проектного методу у викладанні іноземної мови у вищому навчальному закладі URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3810/3/Zastosuvannia%20proektnoho%20metodu-VNZ.pdf>
4. Дяченко-Богун М. Активні методи навчання у вищому навчальному закладі. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки* 14 (2014). С. 74-79.